

JIGAL KRANT

De kosjere hamvraag **Ganzenlever**

Het exacte jaar weet ik niet meer, maar het moet vroeg in de jaren 90 zijn geweest. De stofwolken van de gevallen Muur waren amper opgetrokken en de straten van Boedapest werden nog gedomineerd door Trabantjes. Veel kan ik me niet herinneren van die stedentrip, een van de laatste vakanties met het hele gezin. Ik herinner me een bezoek aan de Grote Synagoge en hoe we 's avonds aten in een kosjer restaurant. Het was een aftands etablissement, met het menu op A4'tjes in plakkerige plastic mapjes, maar tot mijn verbazing genoten mijn ouders met volle teugen. Hun dessert was het enige gerecht zonder ganzenlever.

Nu moet je niet denken dat mijn ouders van die typische Jiddisje luxepaardjes zijn, zeker niet in die dagen. Maar om nou te zeggen dat excursies naar groezelige industrieterreinen aan de rafelranden van voormalige Oostbloksteden tot hun vaste vakantieroutine behoorden, nou nee. Maar de dag erop sloot mijn vader ergens in een bedompte werkplaats met handen en voeten een of andere deal met dikke Oostblokdames in vieze schorten. Het had alles weg van een schimmige drugsdeal, maar in de ongelabelde blikken die mee teruggingen naar Amsterdam zat kosjere foie gras. Althans, dat dachten we. Thuis aangekomen bleek het ganzenvet.

Voor ganzenlever kan je tegenwoordig gewoon terecht bij Mouwes. Daar liggen blikjes *paté de foie gras d'oie* van 200 gram voor €47,50 met een Frans kosjerzegel. Ik koop het niet. U weet: foie gras is het foutste vlees dat je kan eten. Alleen door ganzen driemaal daags een misselijkmakende hoeveelheid maïspap naar binnen te pompen, bereiken hun levers het gewenste vetgehalte. Op YouTube circuleren de gruwelijkste undercover filmpjes van deze dwangvoeding. Zie er een en je eet nooit meer ganzenlever. Maar ondertussen vinden de rabbijnen het prima en is een bar mitswa of choppe zonder foie gras een zeldzaamheid.

Een bar mitswa of choppe zonder foie gras is een zeldzaamheid

Steeds meer landen verbieden de productie van ganzenlever. Ook Israël doekte een aantal jaren geleden zijn niet geringe eigen sector op. Maar de toevoer uit met name Frankrijk en Hongarije bleef bestaan. Als eerste land ter wereld wil Israël nu ook de import verbieden. Dat is tegen het zere been van de rabbijnen. Een verbod, zo argumenteren zij, is een overwinning voor dierenbeschermers en die zijn, gezien hun strijd tegen de onverdoofde slacht, de grootste vijanden van het jodendom.

Toch zijn er ook hoeders van de Joodse wet die beseffen wat een flagrante ontkenning het toestaan van ganzenlever is van de liefde die de Tora koestert voor dieren. Een sjoelvriend vertelde me onlangs na een bezoek aan Boedapest, dat er in de kosjere restaurants daar geen ganzenlever meer wordt geserveerd. Navraag bij het Hongaarse rabbinaat leert dat die maatregel tien jaar geleden werd genomen door een rabbijn die Boedapest inmiddels heeft verlaten. Overigens ging de productie van kosjere foie gras onverminderd door. Met het kosjerzegel van diezelfde rabbijn.

Zelfs nu het vrijwel de hele geciviliseerde wereld (ja, ook mijn ouders) begint te dagen dat ganzenlever écht niet meer kan, blijven zogenaamd vrome Joden hun ogen sluiten voor de martelpraktijken die voorafgaan aan de delicatessen. Ik weet zeker: als er in bijbelse tijden zoiets als foie gras had bestaan, dan had God het verboden. Maar los van het dierenleed is er nóg een goede reden waarom ganzenlever nooit kosjer kan zijn. Door de dwangvoeding ontstaat een doodzieke lever die niet meer functioneert en andere organen verdrukt. En eisen de Joodse voedselwetten niet dat dieren kerngezond zijn als ze worden geslacht? Als de geest van de wet ons niet van de ganzenlever afhelpt, laat het dan de letter van de wet zijn.

Tamarah Benima

Discrediet

Heeft Saoedi-Arabië opeens last van de dubbele standaard?

Stel dat er Joden woonden in Saoedi-Arabië, zouden die dan in vrede kunnen leven? Er wonen geen Joden in Saoedi-Arabië, want Joden mogen geen voet op het grondgebied zetten. Saoedi-Arabië heeft een zetel in de Veiligheidsraad geweigerd, omdat de Veiligheidsraad 'met twee maten meet'. Daar ben ik het helemaal mee eens. Dat doet de Veiligheidsraad namelijk al decennia. Israël, dat een multi-etnische en multireligieuze samenleving is waar discriminatie beslist voorkomt, maar het niet verankerd is in de wet, krijgt resolutie na resolutie aan zijn broek, van de Veiligheidsraad. Saoedi-Arabië, dat diepgaand discriminatoir is tegen aanhangers van andere godsdiensten, is veroordelende resoluties altijd bespaard gebleven. Zoals ook andere landen in het Midden-Oosten, die niet alleen discriminatoir zijn, maar ook nog gewelddadig optreden tegen minderheden.

Toegegeven, het is ook moeilijk om je uit te spreken tegen de Saoedi-Arabisch wetgeving die Joden discrimineert, als de Joden die er het doelwit van zijn, er niet wonen. (Het koninkrijk discrimineert overigens ook aanhangers van andere godsdiensten, ook die van de miljoenen gastarbeiders.) Maar nu heeft Saoedi-Arabië opeens last van de dubbele standaard. De reden? De Veiligheidsraad weet geen resolutie aangenomen te krijgen tegen Assad, de alawietische oorlogsmiddeleer, die wordt gesteund door Iran, Riad's sjiietische aartsvijand. De wereld is geschokt over Saoedi-Arabië, dat met zijn opstelling de Veiligheidsraad 'in discrediet brengt'.

De wereld vergeet dat het dat krediet al decennia geleden heeft verloren. Door zijn permanente demonisering van Israël en het 'aan beide ogen blind'-beleid tegenover mensenrechten schendende staten in het Midden-Oosten. En elders. Ja maar, zullen de verdedigers van de Veiligheidsraad zeggen, de meeste van die resoluties treffen Israël omdat het een bezetter is en de Veiligheidsraad Israël zo wil dwingen een einde aan die bezetting te maken. Maar hoe oprecht is de Veiligheidsraad in zijn afwijzing van bezetting? Hij sprak zich nooit uit tegen de bezetting van Tibet door China. Of tegen Indonesië, dat gewelddadig huishoudt in West-Papoea, ook een situatie die als bezetting kan worden gezien. De Veiligheidsraad is door en door gepolitiseerd, met veiligheid heeft de Raad niks van doen. Hef hem dus op, of laat hem een eind maken aan de dubbele standaard.